

Eeva-Johanna Eloranta sd

Kirjallinen kysymys tekniikan osaajien saatavuuden turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Teollisuuden vientiyritykset tuottavat kriittisen osan suomalaisen hyvinvointivaltion rahoituksesta. Kasvuhaluiset yritykset ovat avainasemassa, kun tartumme ilmastonmuutoksen edellyttämään uudistumiseen ja digitalisaation tarjoamiin mahdollisuuksiin. Osaajien saatavuus uhkaa kuitenkin muodostua esteeksi yritysten kasvulle.

Turun yliopiston Brahea-keskuksen helmikuussa 2020 julkaisemaan selvitykseen vastanneista yrityksistä kolme neljäsosaa kertoi tarvitsevänsä lisää erikoisosaajia. Varsinais-Suomen maakuntaennusteen mukaan maakunnan yritysten kokema suurin uhka tulevina vuosina on osaavan työvoiman saatavuus. Selvityksen mukaan pidemmällä aikavälillä korostuu korkeakoulutetun henkilöstön tarve. Varsinais-Suomen antama kuva vastaa laajemminkin valtakunnallista tilannetta: jo yksinomaan teknologiateollisuuden alalla on arvioitu olevan yli 2 000 korkeakoulutetun ja 1 700 ammatillisen koulutuksen suorittaneen vaje suhteessa vuosittain valmistuviin alalle hakeutuviin.

Ammatillisessa koulutuksessa tekniikan alojen keskeinen haaste on opintojen keskeyttäminen, mihin puuttuminen edellyttäisi niin lisäpanostuksia opiskelijoiden ohjaukseen ja lähiopetukseen kuin ajantasaisiin oppimisympäristöihin ja laitteisiin. Hallitusohjelmassa luvataankin vahvistaa ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa erityisesti kokonaisten opiskelupäivien ja -viikkojen toteutumista tukien. Ammatillisen koulutuksen rahoitustasoa luvataan kasvattaa turvaamaan koulutuksen laatua.

Tekniikan alalla ammatillisessa koulutuksessa merkittävä osa ongelmaa on koulutuksen riittämättömän rahoitus suhteessa kustannuksiin. Teknologiateollisuus ry on selvittänyt tekniikan alan ammatillisen koulutuksen kustannuksia eri puolilla Suomea (Helsinki, Tampere, Oulu, Turku, Lahti, Joensuu, Kainuu). Koulutuksen järjestäjien ilmoituksien mukaan tekniikan aloilla koulutuksen todelliset kustannukset vaihtelevat välillä 10 000—18 000 opiskeluvuotta kohden. Kuitenkin ammatillisen koulutuksen rahoitusmallissa koulutusohjelmat on sijoitettu pääsääntöisesti kustannusryhmään 2, jossa rahoitustaso on vain 8 174 euroa/opiskeluvuosi.

Pelkän opiskelijamäärän lisäksi tekniikan alan työpaikoissa on tapahtumassa nopea muutos koulutustason nousussa. Teknologiateollisuuden mukaan jo nyt 60 prosentilla alalle rekrytoitavista tulisi olla korkeakoulututkinto, ja määrän arvioidaan kasvavan jatkossa.

Kirjallinen kysymys KK 143/2020 vp

Hallitus onkin sitoutunut hallitusohjelmassa kasvattamaan korkeakoulutuksen aloituspaikkoja ja tutkintomääriä merkittävästi. Toteutuessaan esitetyn mukaisina lisäykset toisivat helpotusta kasvavaan korkean osaamisen tarpeeseen tekniikan alalla. Muiden muassa sekä ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene että yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ovat kuitenkin esittäneet vakavia huolia siitä, että pelkkä kertaluontoinen rahoituksen tasokorotus tai kustannustason nousuun vastaavat indeksikorotukset eivät mahdollista paikkamäärien voimakasta lisäämistä läpi käynnistyneen vuosikymmenen, vaan laadukkaan koulutuksen turvaaminen edellyttää vuoteen 2030 ulottuvaa rahoitussuunnitelmaa, joka ei pohjaudu samaan rahoituksen jakamiseen entistä useammalle opiskelijalle, vaan vähintään nykyisellä tasolla olevan resurssin varmistamiseen jokaiselle oppijalle.

Tekniikan alalla konkreettinen toiminta laboratorioissa ja tiiviissä vuorovaikutuksessa osaavan opettajan kanssa on oppimisen kannalta välttämätöntä. Meillä ei ole varaa lähteä laskemaan tulevaisuuden tekijöiden todellista kyvykkyyttä kansainvälisen osaamiskilpailun kiristyessä jatkuvasti. Jos opiskelijakohtaista rahoitusta leikataan edelleen, tämä synnyttää merkittävän riskin osaamisen pitkäaikaisesta heikkenemisestä kansallisesti kriittisen tärkeällä alalla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta tekniikan alan koulutukselle turvataan riittävät resurssit eikä osaajien saatavuus muodostu esteeksi yritysten kasvulle?

Helsingissä 5.3.2020

Eeva-Johanna Eloranta sd